

Täysistunto

Torstai 18.10.2018 klo 16.00—19.11

2.1. Suullinen kysymys asunnottomuuden torjunnasta (Pia Viitanen sd)

Suullinen kysymys SKT 161/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäisen kysymyksen esittää sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.02 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Me vietimme viime yönä Asunnottomien yötä. Vetää kovin nöyräksi ajatella, että tänä päivänä kaikilla ihmisillä ei ole kattoa päänsä päällä. Tänäkin päivänä moni ihminen viettää monia öitä, kaikki elämänsä yöt, siellä leirinuotiolla metsässä. Syitä voi olla monia — elämän mutkia matkassa. Oli syy mikä tahansa, apua tarvitaan.

Suomessa asunnottomuus on ollut pitkään laskussa pitkän yhteistyön tuloksena, mutta vielä viime vuonna Suomessa oli 7 112 asunnottomaa, joten työtä riittää. Arvoisa ministeri, kysyn teiltä: Inhimillisesti yksikin asunnottom on liikaa. Onko hallitus valmis vielä tällä kaudella, tänä syksynä, tässä budjetissa tekemään lisätoimia, jotta tilanne saataisiin paremmaksi?

16.03 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys asunnottomuudesta on kipeä kysymys Suomessa, ja aivan niin kuin kysyjä hyvin totesi, meillä hallitus toisensa jälkeen on tehnyt tässä pitkäjänteistä työtä jo pitkään. Oikeastaan avainasia oli, kun otettiin aikoinaan käyttöön tällainen asunto ensin -toimintamalli, missä ei aseteta ihmiselle ennakkoehdotuksia, että saa asunnon, vaan asunto ensin ja sen jälkeen sitten niitä mahdollisia muita sosiaalitoimen tukipalveluita mukaan. No, mitä uutta aivan viime vuosina on tullut? Esimerkiksi tämmöinen asuntoneuvonta on tuottanut hyviä tuloksia. Sillä on pystytty estämään itse asiassa useampia tuhansia häättöjä nyt kuluvan vuoden ja viime vuoden aikana.

Ensi vuoden budjettiin liittyvään kysymykseen: hallitus asetti kehysriihessä tavoitteen asunnottomuuden puolittamisesta, ja siihen varattiin jo ensi vuodelle 5 miljoonan euron lisäraha nimenomaan kohdentaen asuntojen hankintaan itsenäiseen asumiseen jo pystyville asunnottomille ikään kuin tämmöistä välivuokrausta käyttäen.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2018 vp

16.04 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tehty paljon toimia, ja hyvä niin. Mutta siitä huolimatta me olemme sellaisessa tilanteessa, että tänä päivänä esimerkiksi nuorten asunnottomien määrä on kääntynyt kasvuun. Samoin asumisen kustannukset ovat edelleen nousussa.

Puhemies! Eduskunnan tarkastusvaliokunta käsitteli asunnottomuutta ja asuntokysymyksiä mietinnössään viikko takaperin. Yhdeksi isoksi pääongelmaksi nimettiin se, että kerta kaikkiaan meillä on kohtuuhintaisia koteja aivan liian vähän ja asuminen on aivan liian kallista esimerkiksi Helsingissä, Tampereella, monissa kasvukeskuksissa. Moni pienituloisen joutuu toteamaan siellä Tampereen Tammelantorilla, että rahapussiin jää entistä isompi lovi asumiskustannusten jälkeen.

Yksi yksinkertainen ratkaisu niin asunnottomuuden torjuntaan kuin asumisen kalleuteen on se, että meillä on kylliksi kohtuuhintaisia koteja. Niinpä kysyn, ministeri, vielä uudestaan: kun tilanne on tämä, voisiko kuitenkin ajatella, että nyt tehtäisiin isoja toimia ja nopeita ratkaisuja ja vielä tänä syksynä, tällä vaalikaudella, tässä budjetissa lisättäisiin toimia, esimerkiksi parannettaisiin asumisrakentamisen tukia? [Eduskunnasta: Teidän piti hoitaa se viime kaudella jo!]

16.05 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen hyviä, ajankohtaisia kysymyksiä. Vaikka Suomessa on pystytty asunnottomuuden määrää kokonaisuutena tiputtamaan ja saamaan apua nimenomaan siihen kovaan ytimeen eli erityisesti pitkäaikaisasunnottomuuteen, niin siitä huolimatta, vaikka asuntoja järjestyy tuhansia niille, joilla sitä ei ole, toisessa päässä on koko ajan se riski, että tulee uusia asunnottomia, erityisesti nuoria, jotka esimerkiksi opiskelupaikalle lähtiessään eivät välttämättä sitä asuntoa löydäkään vaan ovat sitten kaverien ja tuttavien nurkissa tiukan paikan tullen.

Hallitus jakaa tuon ajatuksen siitä, että lisätään tuotantoa. Itse asiassa kauden kärkitavoitteita on asuntorakentamisen lisääminen, missä on onnistuttu hyvin, ja myös tämä kohtuuhintaisen tuotannon määrä, mitä on onnistuttu tällä vaalikaudella nostamaan muutamia tuhansia asuntoja korkeammalle kuin aiemmin. Ensi vuonna valtion tukema asuntotuotanto on mitoitettu 9 000 asuntoon. A-Kruunun pääomitus on erittäin merkittävä toimi, ja se antaa tälle valtionyhtiölle mahdollisuuden tuplata oman kohtuuhintaisten asuntojen tuotantonsa.

16.06 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti liian monen ihmisen asunnottomuuden taustalla on pienituloisuus ja köyhyys. Heille on syntynyt vuokratästejä, minkä seurauksena he ovat saaneet hädän ja näin ajautuneet asunnottomaksi. Valitettavasti myöskään viimesijainen toimeentulotuki ei ole näitä ihmisiä pystynyt auttamaan. Arvoisa ministeri, kysyisin teiltä: Olisiko hallituksella nyt mitään tahdotilaa siihen, että puututtaisiin, ettei toimeentulo — pienituloisuus, köyhyys — olisi lisäämässä asunnottomuutta? Voitaisiko esimerkiksi toimeentulotukijärjestelmää kehittää siihen suuntaan, että jos ihminen on asunnoton, häntä aidosti lähdetäisiin auttamaan, ja sitä kautta tätä asunnottomuuden syvää kuilua purkaa?

16.07 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa täytyy pyrkiä auttamaan ihmistä ennen kuin hän on asunnoton, ja viittasin jo aiemmin tähän asumisneuvontaan, millä on pystytty ennaltaeh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2018 vp

käisemään noin 5 000 häättöä viimeisten kahden vuoden aikana, ja nyt uutena toimintana tänä vuonna käynnistettiin tämmöisenä pilottina vuokra-asukkaitten talousneuvontatuki.

Itse asiassa kun ihminen huomaa, olkoonpa kyse sitten mistä hyvänsä, että ykskaks tulot eivät riitä ja tekee mieli turvautua jo pikavippeihin tai muuten ei pysty laskuista selviämään, niin parempi tie kuin lähteä niitä pikavippejä hakemaan on ottaa yhteyttä tähän vuokra-asukkaitten talousneuvontaan, jossa pystytään katsomaan, että miten otetaan se talous haltuun ennen kuin ollaan ulosottokierteessä ja ennen kuin ollaan pihalla asunnosta. Tämä ennaltaehkäisevä ote on todella tärkeitä.

Sen lisäksi niille, joille asunnottomuus on koittanut, täytyy näitä valtion toimia kohdentaa, jotta uusia asuntoja löytyy heillekin.

16.09 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin Suomessa on tehty hyvää työtä asunnottomuuden ehkäisemiseksi. Olemme onnistuneet monissa asioissa hyvin, mutta niin kuin täällä on jo sanottu, on olemassa ryhmiä, joilla asunnottomuus on kasvanut. Niitä on nuoret, alle 25-vuotiaat, joiden osuus asunnottomista on 22 prosenttia, ja tässä ryhmässä pitkäaikaisasunnottomia on 20 prosenttia. Toinen ryhmä on maahanmuuttajataustaiset henkilöt. Tässä ajattelen sitä, että aivan erityisesti pitäisi pystyä näitä ennaltaehkäiseviä sosiaalipuolen toimia nyt sitten suuntaamaan tänne, jos ajatellaan, että nämä ryhmät syrjäytyvät, mikä on erittäin mahdollista tilanteessa, jossa ei ole sitä perusasiaa, kuten asuntoa. Miten tähän nyt sitten reagoidaan, koska nämä luvut ovat tosia ja tällä hetkellä olemassa olevia?

16.10 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä mainittiin nimenomaan nuoriso esimerkkinä, ja nuorisosyrjäytyminen kuuluu tosiaan minun toimialaani, ja vastaan siltä osin. Tämä on nimenomaan hyvin tärkeä kysymys, sillä käytännössä monien ongelmien kasaantuminen ja väärin palvelujen parissa oleminen tai sitten kokonaan niiden palveluiden ulkopuolelle jääminen johtaa varmasti usein nuoren sekä syrjäytymiseen että sitä kautta asunnottomuuteen.

Tällä vaalikaudella on tehty merkittävä edistysaskel tässä asiassa, että nuoren on mahdollisimman helppo löytää ne palvelut, mitkä ovat hänelle juuri ne yksilöllisesti oikeat. On perustettu tämä Ohjaamo-palveluiden verkko. Siis Ohjaamo on käytännössä tämmöinen matalan kynnyksen palvelupiste, jossa sitten osataan kohdata nuori yksilöllisesti ja ohjata hänet eteenpäin niihin palveluihin, mitkä hän nimenomaisesti tarvitsee. Tältä osin on todella jo ryhdytty toimeen. Näitä on yli 50 valtakunnallisesti, ja ne vakinaistetaan.

16.11 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös perussuomalaiset rantautuivat eilen illalla ja yöllä Asunnottomien yöhön kuuntelemaan kansalaisia, ja viesti oli se, että vaikka asunnottomia on noin 7 000, monet ovat matkalla asunnottomaksi. 800 000 kansalaistamme saa asumistukea. Siellä on joukossa nuoria, siellä on joukossa varsinkin pienituloisia eläkeläisnaisia, leipäjonot kasvavat. Kysynkin, hallitus, teiltä: millä tavalla estätte tulevien asunnottomien synnyn ja poistatte nämä 7 000 asunnottomia listalta, että kaikilla olisi koti ja turva, paikka, missä elää?

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Saarikko tällä kertaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2018 vp

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useat valtioneuvoston edustajat voivat vastata tämän laajan ja merkittävän yhteiskuntapoliittisen kysymyksen osalta, ja se kertoo hyvää siltä osin, että asunnottomuus koskettaa useampaa hallinnonala. Samalla se on myös aiheeseen liittyvä haaste. On vaikea vastata täältä yhtä yksittäistä seikkaa, millä voitaisiin varmistaa, että asunnottomuus Suomessa loppuisi. Samalla voimme kerrata yhtä suomalaista poliittista menestystarinaa useamman vaalikauden mitalta. Luku on sellainen, että kansainvälisestäkin tullaan katsomaan suomalaista vahvaa asunto ensin -periaatetta.

Mitä tulee ihmisiin, noihin noin 7 000 asunnottomaksi arvioituun, meillä ei ole ilmiötä, jossa nuo kaikki ihmiset välttämättä olisivat kadulla, vaan kysymys on sellaisesta ehkä ystävien, kavereiden satunnaisesta majoituksen etsimisestä, ja siksi tärkeä periaate, oma koti ensin, kuuluu myös heille. Tukena tällaisille tilanteille on asumistukijärjestelmä, toimeentulotukijärjestelmä ja perustoimeentulo joko takuueläkkeen tai esimerkiksi työmarkkinatuen kautta.

16.13 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asunto on ihmisoikeus, ja tavoitteeksi Suomessa tulee ottaa asunnottomuuden poistaminen kokonaan, ei vain puolittaminen. Noiden 7 000 tilastoissa olevan asunnottoman lisäksi tilastojen ulkopuolelle jää vielä runsaasti ihmisiä, jotka majailevat tuttaviansa ja sukulaistensa luona mutta eivät koskaan tule tilastoiduksi asunnottomiksi. Erityisen huolestuttavaa mielestäni on nuorten kasvava asunnottomuus, joiden osuus tässä tilastoimattomien kakussa on suuri. Asunnottomuus nuorilla rajaa itsemääräämisoikeutta, epää mahdollisuuden omaan turvalliseen tilaan, ja sellaisista lähtökohdista elämän ja oman tulevaisuuden rakentaminen on erittäin vaativaa, suorastaan kohtuutonta. Kysyn vastaavilta ministereiltä, oletteko virkakuntienne kanssa ottanut tai ottamassa käyttöön erityisesti sellaisia toimia, joilla voidaan varmistaa, ettei nuorten asunnottomuus Suomessa lähde kasvuun vaan laskuun ja ettei yksikään nuori joudu ulos yhteiskunnasta sen vuoksi, ettei saa asuntoa tai on joutunut ulos asunnostaan eikä pääse takaisin.

16.14 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin 7 000 asunnottomasta on jo iso joukko näitä, jotka asuvat tuttavien, sukulaisten tai kavereitten luona vaihtaen paikkaa, eli se ei todellakaan ole luku ihmisistä, jotka olisivat kadulla. Onneksi tämä on tilanne, eli tätä totaalista, pitkäaikaista asunnottomuutta on onnistuttu painamaan alas.

Niistä erityisistä toimista, millä ajatellaan, että voidaan helpottaa nuorten asemaa: Totta kai aika iso osa nuorista opiskelee, ja opiskelija-asuntotuotannon lisääminen on ilman muuta yksi keino, jotta mahdollisimman suuri joukko opiskelijoista löytäisi oman kotinsa sitten opiskelija-asunnosta, joilla kuitenkin pystytään tuottamaan asumista helpommalla ja halvemmalla kuin muilla markkinoilla. Mutta nuorille ovat hyvin tarpeen myös nämä mainitsemani tukimuodot, esimerkiksi asumisneuvonta tai taloustuki, koska monta kertaa nuori juuri kokemattomuuttaan on voinut joutua velka- tai vippikierteeseen.

16.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kaltaisessa maassa, joka kuuluu maailman vauraimpiin ja parhaiten menestyviin, ei tavoitteena voi olla mikään muu kuin asunnottomuuden poistaminen kokonaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2018 vp

Erityisesti nuorten kasvaneen asunnottomuuden taustalla ovat usein liian kovat vuokrat isoissa kaupungeissa mutta myöskin kasvava työttömyys ja nuorten velkaongelmat. Jos luottotiedot ovat menneet ja on useita vuokrarästejä, niin silloin voi olla vaikeaa päästä jopa kaupungin vuokra-asuntoihin.

Vasemmistoliitto on esittänyt, että tämä asunto ensin -periaate laajennetaan koko maahan ja että myöskin kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tuotantoa lisätään tuntuvasti isoissa kaupungeissa. Sen lisäksi olemme esittäneet selvitettäväksi asumistakuumallia, joka siis tarkoittaisi sitä, että taataan erityisesti nuorille pääsy asuntoon vain muutama kuukausi sen jälkeen, kun nuori on joutunut asunnottomaksi — ideana siis, että asunnon ei pidä olla mikään palkinto vaan se on jokaiselle kuuluva ihmisoikeus. Kysyn nyt ministeri Tiilikaiselta: oletteko valmis selvittämään tällaista asumistakuumallia näiden muiden toimenpiteiden lisäksi?

16.17 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tiedämme ja tunnemme tilanteen, että Suomessa tämä asunto ensin -periaate toimii, ja kaikki pitävät sitä hyvänä, eli emme aseta ehtoja ihmisille vaan pyrimme sen asunnon tarjoamaan.

Mainitsit nämä liian kovat hinnat. Siitä varmasti kannamme kaikki huolta. Työllisyys onneksi paranee koko ajan, eli työttömyys on entistä pienempi asunnottomuuden syy.

Samaten näihin mainitsemiisi tilanteisiin, ettei saa sitä irtaimistovakuutusta tai kotivakuutusta, jos luottotiedot eivät ole kunnossa, olemme kehittäneet tuotteita, joissa vuokranantaja voi sen vakuutuksen saada.

Ja tarvitaan juuri näitä tämmöisiä välivuokrausmalleja, että joku, esimerkiksi joku säätiö, ottaa vuokranantajalta ikään kuin sen riskin pois ja sitten välittää eteenpäin asuntoja asunnottomille. Sitä, tuleeko tähän joku takuu ja aikaraja, on ilman muuta syytä selvittää.

16.17 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Asunnottomuutta esitetään toisaalta matalan kynnyksen sosiaalisia palveluja lisäämällä mutta toisaalta asuntojen tarjontaa kasvattamalla. Meillä on maassamme kymmeniätuhansia tyhjiä asuntoja tähän aikaan, pelkästään Helsingissä on noin 27 000.

Olimme eilen, ministeri Tiilikainen, samassa tilaisuudessa, Asunnottomien yön paneelissa, ja siinä nostitte esille nimenomaan tämän vuokravälitystoiminnan eli sen, että kunnat vuokraavat tyhjiä asuntoja ja vuokraavat niitä sitten eteenpäin tarvitsijoille. Miten tätä hyvää ajatusta saataisiin yleistymään? Miten saataisiin kunnat mukaan tähän toimintaan? Vaatiiko se pelkästään tahtotilan muuttumista, lainsäädäntöä vai sitä, että vakuutusyhtiöt ottaisivat tästä asiasta kopin?

16.18 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjä tuntee asian hyvin. Hyvä, ettei anna vastauksetkin jo kysyessään — hienoa. Tarvitaan kaikkia näitä toimia, mitkä mainitsitte.

Todellakin kun mietitään, että on kymmeniätuhansia tyhjiä asuntoja ja toisaalta asunnottomia, niin miksi ne asunnot ovat tyhjinä? Monta kertaa voi olla, että asunnon omistaja ei ikään kuin uskalla antaa asuntoaan vuokralle tai että tyhjiys on sen verran lyhytaikainen, että no eipä nyt täksi aikaa vuokrata. Kyllä asuntomarkkinoilla tarvittaisiin lisää myös näitä asuntoja, jotka tilapäisestikin ovat tyhjänä, ja täytyy sitä puolta yrittää kannustaa. Ja juuri tuo ajattelu, että vaikkapa kunnat voivat olla niitä vuokralaisia, jotka sitten ottavat sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2018 vp

vastuun ja riskin, että asunto säilyy kunnossa, jos se osoitetaan asunnottoman käyttöön, on hyvä tapa, ja siitä tietysti kunnat voivat päätöksiä tehdä. Myös tämä kuvaamani vakuutusasia, että vuokranantaja voi vakuuttaa tällaisen tilanteen varalta sen asunnon, on otettu hyvin vastaan.

16.20 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tukiasumisen piiriin pääsevät sellaiset nuoret ja nuoret aikuiset, jotka tarvitsevat myöskin apua elämäntilanteensa. Sinne saatetaan tulla lastensuojelun jälkihoidossa tai mielenterveyspuolen kautta tai vammaispalveluitten kautta.

Tänä päivänä meillä on kuitenkin resursseista pulaa, kun puhutaan lastensuojelun jälkihoidosta. Olisinkin kysynyt vastaavalta ministeriltä: millä tavalla voidaan varmistaa, että kun nuori, tai siinä vaiheessa vielä lapsi, täyttää täysi-ikäisyyden rajan, 18 vuotta, hän pääsisi lastensuojelun jälkihoidon piiriin ja hänelle siinä vaiheessa tarjotaan paitsi asuntoa niin myöskin niitä tukipalveluita, joita hän tarvitsee, jotta elämäntilanteensa pääsee käyntiin? Nämä satsaukset olisivat varmasti niitä, jotka pidemmän päälle tulisivat yhteiskunnalle kaikkein eniten takaisin ja auttaisivat siinä, että nuoren elämä ei lähde syrjäytymään.

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä kysymyksestä. Olen miettinyt tätä aihepiiriä paljon. Ylipäänsä ottaen sosiaali- ja terveyspalveluissa täysi-ikäistyminen on rajapyykki, joka johtaa esimerkiksi erikoissairaanhoidossa aikuisten palvelujen piiriin, ja ennen kaikkea kaikkein heikoimmassa ja haavoittuvimmassa asemassa olevat lastensuojelulapset muuttuvat kertaheitolla täysivaltaisiksi aikuisiksi. Silloin ikään kuin vahva itsemääräämisoikeus, halu ja oikeus päättää omasta elämästään, risteilee sen oikeuden kanssa, miten voisimme taata turvallisen polun kohti aikuisuutta.

Lastensuojelun pykäläthän sinänsä takaavat oikeuden ja velvoitteen sijaishuollon jatkoon, jälkihuollon toimiin, ja rohkaista kuntia, joilla tässä kohti on aina harkinnan paikka, miten jatkaa tuota sitoumusta nuoreen, jatkamaan sitä siitä syystä, että me tiedämme valittavia esimerkkejä, että kymmenen vuoden ansiokas lastensuojelutyö ikään kuin vähän valahtaa hukkaan parissa kuukaudessa tai parissa vuodessa, kun itsenäistymisen omalle tielle ei löydykään tukea. Lainsäädännön pykälissä [Puhemies koputtaa] on varmasti parantamisen varaa, mutta ennen kaikkea käytännön työssä ja rohkeudessa satsata tähän euroja.

Puhemies Paula Risikko: Täällä oli kahdella muullakin ryhmällä pääkysymyksenä asunnottomuus, joka on todella hyvin ajankohtainen tällä viikolla — ja aina.